

ייצג פון פריי

תולדות עיונים הערות

התחזקות התעוררות מכתבים

בעניני רביה"ק מברסלב זי"ע

מכתבי מוהרנ"ת - עלים לתרופה, עם מכתבים חדשים והוספות מכת"י
ביאורים וצינונים, הערות והארות

פרשת בהעלותך
שנת תשע"ה

וזהו חדשים לבקרים רבה אמונתך, שצריך שיהיה לו אמונה רבה להאמין שבכל יום ובכל בקר הוא ית' עושה חדשות הרבה, בבחינת חדשים לבקרים, והבן.

[ענין זה להאמין שהחסדים מתחדשים בכל יום, ושוהו פי' הכתוב חדשים לבקרים רבה אמונתך, מבואר בכ"מ במכתבים, ונשנה במכתב רל"ד 'ותקיים אשר דברנו הרבה שצריך להאמין שהשם יתברך עושה חדשות בכל עת', ובמכתב רמ"ב 'ואף על פי כן עדיין חסדו גבר עלי כן וכו', חדשים לבקרים וכו' (איכה), שהחסדים מתחדשים בכל יום, כאשר דברנו הרבה בזה בעזרת השם יתברך', ובמכתב רמ"ז 'אני מאמין שבכל יום ויום נעשין חידושים נפלאים ונוראים', ובמכתב רמ"ט 'אני מאמין באמונה שלימה בכל זה שכתבתי לך, כי החסדים מתחדשין בכל בקר כמו שפירש רש"י על פסוק חדשים לבקרים רבה אמונתך, שנכתב אחר חסדי ה' כי לא תמנו וכו', וכאשר דברתי הרבה בזה בחורף העבר', ובמכתב רנ"א 'חסדי ה' כי לא תמנו וכו' חדשים לבקרים רבה אמונתך (איכה), שהחסדים מתחדשים בכל בוקר כמו שפירש רש"י שם, וצריך להאמין בזה בכל יום', ובמכתב רס"א 'גדולים מעשי ה' ונפלאותיו וחידושיו בכל יום, מעט מעזיר יכולין לראות מרחוק, ויותר מזה צריכין להאמין, כמו שדברנו מזה על פסוק (איכה ג, כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, וגם דיבורים אלו צריכין לחדש בכל יום, לעורר עצמו בכל דבר לראות פועל ה' ומעשי ידיו המתחדשים בכל עת בנפלאות החדשות', ובמכתב שי"ב 'השם יתברך עושה חדשות ונפלאות ונוראות בכל עת, ומעט יכולין לראות ולהתבונן מרחוק, אך ביותר צריכין להאמין באמונה שלימה בנפלאות ונוראותיו המתחדשים בכל יום ובכל עת, בבחינת (איכה ג, כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך וכו'', ובמכתב ת"ג ואפילו מי שאינו יודע ומבין החדשות והנוראות הנעשים בעולם בכל יום ובכל עת, כמוש (בתפלת יוצר) עושה חדשות וכו' (שם) ובטובו מחדש בכל יום תמיד וכו', צריך להאמין בזה בבחינת לבקרים רבה אמונתך, כאשר כבר דברנו בזה הרבה, אבל עדיין צריכין לדבר בזה שגם בדברים אלה לא יתיישנו אצלנו ע"כ. ועיין לעיל מכתב י"ו, ולקמן מכתב רכ"ד ורמ"ב.

וכן האריך בזה בליקוטי הלכות הל' ספר תורה (ה"ד אות כ"א) ושם מבואר בכלל ענין התחדשות באריכות וז"ל: הוהיר ארמז"ר ז"ל בקול רם בקול חזק מאד, בעת שהוכיח אותנו ועורר והקיץ אותנו בדבריו הנוראים, ואמר אז בזה"ל אלט טאר מען ניט זיין וכו' וכו', וזה צריכין להמשיך על עצמו בכל יום, כי השם יתברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, וכמו כן צריך האדם לחדש מוחו בכל יום בבחינת חדשים לבקרים רבה אמונתך, וזה שכ' וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלהים וכו', וידעת היום דייקא שצריכים לחדש הידיעה בכל יום בבחינת אשר אנכי מצוך היום הנאמר בקריאת שמע שדרשו רבותינו ז"ל בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, וכן מסיים שם בפרשת ושמרת את חוקיו וכו' אשר אנכי מצוך היום וכו', כי העיקר הוא האמונה, ועיקר האמונה היא להאמין בחידוש העולם כנ"ל, וזאת האמונה הקדושה צריכין להמשיך על עצמו בכל יום מחדש, כפי אותו היום כפי השינויים שבאותו היום בכלל ובפרט, כי אין יום דומה לחבירו כמבואר בכתבי האר"י ז"ל ומבואר בדברינו כמה פעמים [עייין מכתב צ"ב] וכו', ועל כן בכל יום ויום נמשך התחדשות נפלא לגמרי, וצריך האדם לשום לב לזה בכל יום כמיש בהתורה ויהי מקץ על פסוק גדלת מאד וכו', ואפילו מי שאין לו דעת להבין זאת כראוי, צריך להאמין בזה על כל פנים שבכל יום נמשך חדשות לגמרי, כמו שאנו אומרים בכל יום עושה חדשות וכו', וזה בחינת חדשים לבקרים רבה אמונתך שצריכין שיהיה לו אמונה רבה להאמין בזה שהשם יתברך מחדש עולמו בכל בוקר שוהו בחינת חדשים לבקרים והבין היטב, ובחינה זאת דהיינו בחינת התחדשות דהיינו התחדשות המוחין והאמונה הקדושה נמשך בכל יום בבחינת חדשים לבקרים, ובכל שינוי הזמנים וכו' עיי"ש. ועוד כתוב מוהרנ"ת מזה בליקוטי הל' שילוח הקן ה"ה אות ב' ומועתק במכתב הזה לקמן, וע' בליקוטי הל' ברכת השחר ה"ה אות כ"ח והובא קצת לעיל מכתב צ"ב וז"ל שם השייך לענינינו: ובוה שאנו משימין לב לזה, ומאמינים בזה בלב שלם, כמו שכתב בדברינו על פסוק חדשים לבקרים רבה אמונתך וכו', עיי"ש, בזה דייקא מאיר כל יום ויום בתוספת אור יותר עכ"ל.]

סימן רל"ג

המכתב הזה היה יקר בעיני מוהרנ"ת כמ"ש במכתב רל"ד ברוך השם, יום א' ויצא, תקצ"ז לפ"ק.

שלום לאהובי בני חביבי הותיק, מו"ה יצחק שיחי.

מכתבך קבלתי ביום ג' חיי שרה. והיום חזרתי וקריתי אותך, ונהנתי מאד מצופך נועם אמרותי הנאמרים מקירות לבו, ואין כפי מלה להשיבו עתה. אך מעוצם תשוקתו למכתבי אני מוכרח למלאות משאלותיו.

וכבר הקדים במכתבו לכתוב מאשר בלבבי עתה, כאשר שמעת מעט מפי ר' דוד [מטולטשין, מתלמידי מוהרנ"ת] מענין ההתחדשות, שבכל יום ושעה נעשין חדשות לגמרי. ויותר מזה יש בלבי מזה, ובחסדו הנפלא אשר מחדש בטובו בכל יום וכו', כבר כתבתי מזה. והכל כלול במה שהזכיר הוא ז"ל בקול רם (שיחות הר"ץ סי' נ"א) וגער בנו ואמר בזה"ל: אלט טאר מען ניט זיין. ובוה הקיץ אותנו לשום לב לדברי רבותינו ז"ל שהזכירנו גם כן בפרשת קריאת שמע על פסוק (דברים ו, ו) אשר אנכי מצוך היום, בכל יום יהיה בעיניך כחדשים, כמוכא בפירוש רש"י ז"ל [זה לשון רש"י: לא יהיו בעיניך כדיוטגמא ישנה שאין אדם סופגה, אלא כחדשה שהכל רצין לקראתה (ספרי). ויטגמא מצות המלך הבאה במכתב]. וכן על פסוק (דברים כו, ט) היום הזה נהיית לעם וכו' (פירש"י בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו כבחינת). וכן רמזו לנו לפרש בעצמינו בכל מקום שכתב "היום" באזהרת קיום התורה והמצות, שהכוונה כאילו היום נצטוונו מחדש. והוא אזהרה גדולה מאד. וצריכין לחזור זאת הרבה בכל יום ובכל שעה, כי גם בכל שעה נעשין חידושים נפלאים, מכל שכן בכל יום, ובכל שבוע וחדש, מכל שכן בכל שנה ושמיטה וכו'. [עייין לעיל מכתב צ"ב. ועי' מכתב שעה"ד, ושע"ז באריכות].

[ובפסקתא זוטרותא ע"פ אשר אנכי מצוך היום וז"ל: (ואתחנן ו, ו) אשר אנכי מצוך היום, יהיו חביבין בעיניך כאילו היום ניתנו חדשים לפניך ולא תקיץ משמיעתם. (הובא בשלי"ה מסכת שבת פרק גר מצוה אות מ"ו). ועיין מדרש תנחומא עקב (סי' ז) כל המצוה אשר אנכי מצוך היום. כל המצוה אשר אתה עושה אמור כאלו היום שמעת בסניני משה, שכן כתוב אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות ע"כ. וברשי" (שמות יט, א) ביום הזה. לא היה צריך לכתוב אלא ביום ההוא, מהו ביום הזה, שיהיו דברי תורה החדשים עליך כאילו היום ניתנו ע"כ. ועי' תנחומא החדש (יתרו סי' י"ג, לעיין בהגהות שם) ביום הזה באו מדבר סיני, כי ביום הזה באו, אלא כשתהא לומד, אל יהי בעיניך ישנים, אלא כאילו היום הזה ניתנה, ביום ההוא אין כתיב כאן, אלא ביום הזה ע"כ. וכו' בפסקתא דרי"כ (פי"ב סי' כ"א).]

ואפשר שמעת מה שאמרתי בעתם הללו על פסוק (איכה ג, כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. שהוא מדבר מענין ההתחדשות הדעת בכל יום. ואמרתי בחסדו יתברך, שאפילו אם אין האדם זוכה לראות ולהבין עוצם נפלאות ההתחדשות בכל בקר, צריך על כל פנים להאמין באמונה רבה, שבוודאי נתחדש נפלאות בכל יום, כמו שאומרים (בברכת יוצר בשהיית) עושה חדשות וכו'.

וכו, ופירוש רש"י אחרי הרהורי דברים וכו' בענין זוונו של יצחק. ועזרו השם יתברך שנתבשר גם על זה שנולדה רבקה. ואם הוא בשורה טובה נפלאה, אף על פי כן עדיין הוא רחוק מאד שיצחק בן ל"ז שנה, ורבקה זוונו בת יום אחד וכו', ואחר כך בא לביתו ומצא שמתה אשתו הראשונה הצדקת שרה אמנו. וגם לא מצא מקום לקבורה, וכמואב במדרש שכל זה היה בכלל הנסיונות של אברהם אבינו וכו'. [עין תנחומא וארא סי' א' אמרתי לאברהם קום התהלך בארץ לארכה וגו' (בראשית יג), בקש מקום לקבור שרה ולא מצא עד שקנה בד' מאות שקל כסף ולא הרהר אחר מדותי ע"כ].

ועדיין [עדיין, עתה] גם עתה [עדיין] לא נתמלא התקוה של אברהם אבינו, ושל כל אבותינו ז"ל. כי אנו עתה בדיוטא התחתונה, בתוקף מרירת הגלות בגוף ונפש וממון. מה נאמר מה נדבר, לולא ה' עזרתה לנו ששלח לנו צדיקי האמתיים בכל דור ודור, כמעט אבדה תקוותינו לגמרי ח"ו. אך עתה בתוקף כוחם העצום של הצדיקי אמת, אשר הודיע ה' ישועתו על ידם, תהלה לאל תקוותינו חזקה מאד מאד, שבוודאי יגמור השם יתברך מה שהתחיל.

ובקטנותינו ועניותינו אנו צריכין להגדיל דעתנו לקבל רמזים מכל הנ"ל, ולראות המקום מרחוק כנ"ל. ואי אפשר לבאר בכתב הכל, אך די בזה למשים לב אל האמת.

[ע"ע מכתב רל"ו כל אשר נעשה עמנו בכלל ובפרט הכלל בחינת 'וירא את המקום מרחוק וכו' עיי"ש. ובלקוטי הלכות ה' שילוח הקן ה"ה אות ב' מאריך הרבה בלשונות המבוארים במכתב הזה, ונראה לכאורה שנתחדש בעת כתיבת המכתב [וכן נראה לקמן מכתב ע"ש במש"כ "שדרבנו בנעמרו"ב] וז"ל: צריכין לידע שלפעמים כשהשיות עוזר לו, שמתנוצץ לו איה התנוצצות, ורואה איה התקרבות, אעפ"י שבאמת הוא התקרבות אמיתי יתברך, והוא חסד גדול ונפלא שהשם יתברך מפליא חסדו עמו. אף על פי כן אל יטעה שכבר הוא סמוך וקרוב להשם יתברך ולהתורה ולהצדיקים, כי צריך לידע שכל מה שהוא מקרב ביותר עדיין הוא רחוק מאד מאד, כי לגדולתו אין חקר, ואי אפשר להסביר זאת הטיב, אבל אף על פי כן צריך לידע שהישועה והחסד של כל התקרבות והתקרבות הוא חסד נפלא, כי הוא התקרבות אמיתי וישועתו לנצח. אך על פי כן עדיין רחוק ממנו מאד בתכלית ישועתו, וצריך עדיין להיות עומד ומצפה הרבה לישועתו יתברך, עדי יוכה להוושע בשלימות לצאת ממה שהוא צריך לצאת, ולהתקרב למה שהוא צריך להתקרב.

וזה בחינת מה שכתב באברהם אבינו וירא את המקום מרחוק, וכן ותצב אחותו מרחוק ואיתא שהסתכלו על הישועה מרחוק מאד, כי זה היה עיקר הנסיון של אברהם, שהשם יתברך הבטיח לו להרבות את זרעו וירא את הארץ ששם המקום הקדוש של הבית המקדש, ואח"כ צוה לשחוט את יצחק, ואעפ"כ לא הרהר אחר מדותיו יתברך והלך בתומו לשחטו, וביום השלישי כתיב וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק, שראה בעיניו את המקום שהוא הר המוריה ששם עתידין זרעו לכל הגדולות והטובות ולהכיר אותו יתברך, וראה המקום היטב היטב כל התקוה טובה שיזכו זרעו שם, אבל ראה אותו מרחוק מאד, כי אף על פי כן הלא עתה מוליך יצחק לשחיטה, וכן מרים התנבאה תחילה על משה שיושיע את ישראל, אח"כ ראתה שמשליכין אותו למים, אשר באמת אמרו רבותינו ז"ל שעמד אביה וטפחה על ראשה, אבל היא הלכה ותתיצב מרחוק, כי היתה מצפה מרחוק שתקיים נבואתה שראתה שיושיע את ישראל, אף על פי שמשליכין אותו עתה אל המים, וכן הוא בכל דור בכללות ובפרטיות ובפרטיות פרטיות אשר אי אפשר לבאר, ומי שמסתכל היטב יכול לראות בענין אברהם עצמו, כי גם אחר כך שהושיע השם יתברך וצוה אל תשלח ירך וכו' וניצל יצחק, תיכף אח"כ היה מהר למצוא זוונו כמו שאמרו רבותינו ז"ל, ואחר כך כשנתבשר שנולדה רבקה וראה גם ישועה זאת, אבל עדיין היא מרחוק מאד כי היא בת יום אחד, ויצחק כבר בן ל"ז שנה. ואחר כך בא לביתו ומצא שמתה אשתו הצדקת שרה אמנו, ולא היה לו מקום לקבורה כי אם בטורה גדול שעזרו השי"ת בנס נפלא להוציא מערת המכפלה מעפרון החתי. ואח"כ כשעזרו השם יתברך גם בזה הוכרח להשתדל ולבקש הרבה חוונן של יצחק שתבא לביתו, כאשר האריכו התורה הקדושה בזה באריכות לספר כל אשר עבר בזה, כי היו צריכין נסים גדולים ונוראים מאד לזה להוציא את רבקה מבית בתואל ולבן, ולהביא ליצחק להעמיד תולדות שיצא עדת ישראל בעולם. וכן כל מה שעבר אחר כך על יצחק שהיתה אשתו עקרה וכו', ובפרט מה שעבר על יעקב יותר מכולם וכו', ובכל פעם עזרם השם יתברך הרבה.

אך אף על פי כן שלימות תכלית הישועה עדיין רחוקה, וגם עתה בדור הזה שכבר עזר השם יתברך לאבותינו שהעמידו עדת ישראל בעולם, ונתן לו את התורה ובנה לנו את בית הבחירה וכו', ואין מספר לכל הטובות והנפלאות שעשה לאבותינו ולנו עד היום הזה כמו שאומרים אילו פינו מלא שירה וכו'. אף על פי כן עדיין אנו רחוקים מתכלית הישועה מאד, ומי שמסתכל על האמת לאמתו רואה ישועת ה'

וצריכין לילך בזה מאד ולשום לב מאד, למה שאנו אומרים בכל יום (שם) ובטובו מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית, ובפרט מה שאומרים עושה חדשות בעל מלחמות וכו'. ובוודאי יגמור השם יתברך הכל כראוי, ויטיב עמנו הרבה טובתו הנצחית, אך צריכין לצפות לישועה בכל יום.

ונם מהסתם שמעת קצת מה שדברתי על פסוק (בראשית כב, ד) וירא את המקום מרחוק, שצריכין לראות הישועה כמו שרואין הדבר בעינינו ממש, אך הוא מרחוק. שזהו פירוש הפסוק הזה בענין אברהם, בעת שהולך את יצחק בנו לעקידה, שהס"ם רצה לבלבלו הרבה הרבה בכמה הסתות ופתיים, עד שבסוף אמר לו שמעתי מאחורי הפרגוד השה לעולה ולא יצחק לעולה, והשיב לו כך עונשו של בדאי שאפילו אם אומר דבר אמת אין שומעין לו וכו' כמו שאמרו רבותינו ז"ל בגמרא (סנהדרין פט) ומדרש (תנחומא וירא סי' כ"ב), ראה והבן והבט היטב, ושום לב לכל הדברים הנאמרים שם בענין הנסיון, והתורה בכל אדם ובכל זמן. וצריך כל אחד ליקח לעצמו רמזים ומוסר לפי דרכו, כמה וכמה הבעל דבר מסבב בתחבולותיו עם כל אחד אפילו עם הקטן שבקטנים לדחותו ח"ו. וצריכין להתחזק כנגדו בתוקף התקוה והסמיכה שאנו סמוכים בכחו של זקן וקדושה, כי בעוצם חלישתנו אין לנו כח כי אם על ידי זה, וצריכין להיות חזק כאלו אנו רואים התקוה טובה בעינינו ממש, אך הוא מרחוק מאד, בבחינת וירא את המקום. שראה את המקום שהוא מקום הביהמ"ק, שעתידין זרעו של יצחק לירש, אך הוא מרחוק, כי לעת עתה היה מוליך אותו לעקידה לעשות רצונו ית' בלי שום מחשבת חזק.

ואם הוא תרתי דסתרי מאד, שרואה המקום של בית המקדש שירשו זרעו של יצחק לעתיד בגדולה כזאת וכו', ועתה הוא מוליך אותו לשחיטה. אף על פי כן לא הרהר אחר מדותיו ח"ו. כי זה העיקר לבער ולסלק כל הקשיות והבלבולים והעקמימיות שבלבו ולעשות את שלו ולחטוף טוב כל מה שיוכל הרבה או מעט, כי אחד המרבה ואחד הממעיט וכו' (מנחות ק"א), ולהיות חזק ברצונות וכיסופין טובים, ולהיות סמוך בכח הצדיקי האמת שישגמרו עמנו בוודאי מה שהתחילו. ואם נעשה מה שנעשה צריכים לידע האמת שאין אנו יודעים כלל, כי אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני וקלתה, כגו, שזהו בעצמו בחינת וירא את המקום מרחוק.

וכתיב (שמות ט) ותצב אחותו מרחוק, שהוא גם כן מעין זה שבתחלה התנבאה על משה שיושיע את ישראל, ואחר כך ראתה שמשליכין אותו ליאור וכו', וכמואב שהפסוק מרמו על זה שהתיצבה מרחוק לראות ולקוות על הסוף והתקוה טובה, רק הוא מרחוק.

[עין סוטה יג. ותקח מרים הנביאה אחות אהרן וגו' (שמות טו). אחות אהרן ולא אחות משה, אמר רב עזרם אמר רב ואמרי לה אמר רב נחמן אמר רב מלמד, שהיתה מתנבאה כשהיא אחות אהרן ואומרת עתידה אני שתלד בן שמושיע את ישראל, וכיון שנולד משה, נתמלא כל הבית כולה אור, עמד אביה ונשקה על ראשה, אמר לה בתני, נתקיימה נבואתיך וכיון שהטילוהו ליאור, עמד אביה וטפחה על ראשה, אמר לה בתני, היכן נבואתיך והיינו דכתיב (שמות ט) ותצב אחותו מרחוק לדעה מה יעשה לו, לידע מה יהא בסוף נבואתה. ועיין בש"ך על התורה ובאלשיך הק' ע"פ ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה]

וזהו (משלי לא) ממרחק תביא לחמה, ממרחק דייקא, שלחמה של תורה אין יכולים לקבל כי אם ממרחק דייקא וכנ"ל. וגם הלחם בגשמיות שהוא הפרנסה צריכין לידע שבא ממרחק הרבה, כל אחד לפי פרנסתו, ואז חזקים בוודאי בבטחון, שצריכים להיות בטוח שבוודאי יפרנסו השם יתברך כראוי, ואם הוא רחוק ממנו, כן הדבר, כי בוודאי תביא לחמה ממרחק דייקא, כי קשין מוונותיו כקריעת ים סוף (פסחים ק"ח), ואף על פי כן תביא בוודאי.

נמצא שבין בגשמיות ובין ברוחניות צריכין לקיים וירא את המקום מרחוק, לראות התקוה ממש, אך הוא מרחוק, ואז דייקא יכול להיות שתבא התקוה בהיסח הדעת תיכף ומיד בזמן קצר, כמו שהיה בענין זה באברהם אבינו ע"ה, שתיכף נמתק הדין, ונאמר לו אל תשלח ירך וכו' (בראשית כב, יב).

אך תיכף אחר כך היה צריך להתחזק בבטחון ותקוה לישועה אחרת, שהוא למצוא הזווג של יצחק, כמו שכתוב שם (שם ט) ויהי אחרי הדברים האלה

ועל ידי זה יהיה לנו כח לצעוק ולבקש על להבא בכל יום, ורוב היום יהיה בשמחה, ות"ל יש לנו במה לשמוח על כל החסד אשר עשה עמנו, ואשר הוא עתיד לעשות עמנו, כי גם עתה אנו רואין מרחוק תקותינו וישועתינו לנצח וכנ"ל. והבן הדברים היטב לששון ולשמחה, להפוך הכל לשמחה.

דברי אביך המצפה מרחוק לישועה שלימה בקרוב

נתן מברסלב

ושלום לכל אנשי באהבה עזה. גם להם נאמרו כל הדברים האלה לכל אחד לפי מקומו ושעתו. ואם ירצו ניתן להם רשות לקרות דברי אלה, כי תהלה לאל אין לנו להתבייש בדיבורים אלו לפני כל עדת בני ישראל, אך המחלוקת מכסה וכו', וכשם שמצוה לומר הנשמע וכו' (יבמות סה: כך מצוה שאל לומר דבר שלא נשמע, ועיין ליקו"מ ח"א סי' ר"ח עה"פ צופה רשע לצדיק שהוא כמו מכסה להצדיק וכו'). אך החפץ לשמוע האמת תן להם ויחכם עוד, כי שפת אמת תכון לעד.

נתן הנ"ל

סימן רל"ד

בעזרת השם יתברך, יום ב' ויחי תקצ"ז לפ"ק, נעמרו

בני חביבי כל מכתבך קבלתי והיה לי לנחת. וכעת איני יודע מה לכתוב, כי כבר כתבתי לך הרבה, אך מהפצרת ידיך ר' נחמן [מטולטשין, שנסע בחורה מטולטשין] מוסר כתב זה לכתוב לך, הוכרחתי ליקח עט סופר לדרוש בשלומך על כל פנים.

ועתה בני חזק ואמץ ושמה נפשך תמיד. ותהלה לאל עברו ימי חנוכה בשלום, והיה אצלי קצת מאנשי ביגיעות עצומות [מההנה"ת היה אז בגולה בנעמרו, והיה קשה מאד להתקבץ אצל מההנה"ת, כי המתנגדים הביטו על כל מי שבא לקבל פני מההנה"ת בעין רעה וכו', עיין לעיל מכתב ר"ב ומכתב רמ"ב], ומי יבין דרכי ה', כי נדמה לי שאתה ואנשי טולטשין בוודאי יהיה אצלי על שבת חנוכה, ועל השאר היה רחוק בעיני מאד, ועתה נתהפך הדבר, ואנו רואים בכל יום שאין יודעים כלל, אך אתה היית אנוס ואונס רחמנא פטריה.

והנה מוסר כתב זה יספר לך בוודאי מאשר נדבר פה בשבת הנ"ל, וגם בוודאי כבר שמעת קצת מר' דוד [מטולטשין, תלמידו של מההנה"ת]. ותדע שתהלה לאל היה לך חלק גדול במה שנתחדש בישועתו בזה השבת הנ"ל, כי תשוקתך הטובה עד שכתבתי לך מכתבך הקודם, גרמו הרבה חידושים אמתיים נפלאים, שנתחדשו בנפלאותיו בשבת חנוכה העבר, גדולים מעשי ה', מי יבין נפלאותיו וחסדיו בכל יום ובכל עת וכו', על כן חזק ואמץ בני חביבי וחדש עצמך בכל עת בפרט בכל בקר, ותקיים אשר דברנו הרבה שצריכין להאמין שהשם יתברך עושה חדשות בכל עת כמו שכתוב (איכה ג, כג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, וכמו שאנו אומרים בכל יום (בברכת יוצר בשחרית) עושה חדשות וכו' [עיין באריכות לעיל מכתב רל"ג].

וגם תשמע ממוסר כתב זה מה שדברתי עמו היום התחזקות נפלא הרמוז בפסוק (בראשית מ, ד) אנכי ארד עמך וכו' אנכי אעלך וכו' [נראה שרומז למש"כ בליקוטי הלכות הל' שילוח הקן היה אות כ"ג – כ"ד וז"ל: הש"ת הבטיח ליעקב אבינו אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, ומובן בספרים שבזה הפסוק מרומז כל סוד גלות ישראל, ועיקר הוא גלות הנפש, כי כל העלויות והירידות העוברים על איש הישראלי, שזה עיקר סוד הגלות והגאולה, שהכל בבחינת אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה, שזוהו בחינת ירידה תכלית העליה כמבואר, והעיקר הוא התחזקות שצריכין להתחזק מאד מאד בתוקף התגברות מרידות הירידה עד שנדמה שכמעט כמעט ח"ו, שדייקא משם ירחם עליו השם יתברך ויושיעו ויקרבו אליו כי לא יטוש ה' את עמו וכו', וכמ"ש אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני וכו'. וכתוב ואומר אבד נצחי ותוחלתי מה' זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל, חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמי חדשים לבקרים וכו'. וכן בפסוקי רבים ובפרט בדברי רבותינו ז"ל מבואר שדייקא כשישראל הם בתכלית הדחוק והצרה ח"ו אז דייקא יש סבר ותקוה לישועה גדולה וכמו שאמרו במדרש על פסוק ועלה מן הארץ דייקא עיי"ש, וכן הוא בפרטיות בכל אדם ובכל זמן, כי השם יתברך מחפך המכה לרפואה כמו שאמרו רבותינו ז"ל, וכל זה מרומז בפסוק אנכי ארד וכו' הנ"ל.

ונפלאות וחסדיו בכל יום ובכל עת, כמו שאומרים על ניסוך שבכל יום עמנו ועל נפלאותך וטובותך שבכל עת ערב ובוקר וצהריים וכו', ואף על פי כן הישועה השלימה רחוקה מאתנו מאד, כי אנו נתונים בעונותינו הרבים בתוקף הגלות אשר כמעט כשל כח הסבל, ובפרט גלות הנפש שהוא העיקר, כאשר כל אחד יודע בנפשו ננעי לבבו ומכאוביו, ואף על פי כן רואים ישועת ה' ונפלאות חסדיו בכל עת, ואפילו מי שאין לו דעת לראות חסדיו וישועותיו בכל יום, צריך על כל פנים להאמין, כי דברי אבותינו ורבותינו ז"ל בוודאי אמת וצדק, והם תקנו לנו לומר ג' פעמים בכל יום "ועל ניסוך שבכל יום עמנו ועל נפלאותך וטובותך שבכל עת וכו'", וכן כמה פסוקים כמו שכתוב ברוך ה' יום יום יעמס לנו האל ישועתנו סלה, וכמ"ש חסדי ה' כי לא תמנו חדשים לבקרים רבה אמונתך וכו', ופירשי' שהחסדים מתחדשים בכל בוקר.

ועיין מה שכתבנו במקום אחר על פסוק זה, שמי שאין לו דעת לראות התחדשות החסדים ונפלאות בכל יום, צריך להאמין על כל פנים שבכל יום נעשה נפלאות חדשות לטובתנו הנצחית, וזה מרומז בפסוק זה בעצמו חדשים לבקרים רבה אמונתך, שצריכין שיהיה לו אמונה רבה שבכל יום נמשכין חסדים ונפלאות חדשים, בחינת חדשים לבקרים וכו'. נמצא שבאמת אנו רואים ומאמינים שבכל יום ויום עושה עמנו השם יתברך חסדים ונפלאות וישועת נשגבות, אך כל הישועות הוא בבחינת וירא את המקום מרחוק שרואין הישועה בכל עת, אבל עדיין היא רחוקה מאד, ואף על פי כן אנו רואים הישועה בעינינו בכל עת, כי הלא אנו רואים שאנו זוכין בכל יום להניח טלית ותפלין ולקיים כמה מצות, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל אפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון, ובוודאי הוא לנו ישועה נפלאה כי רק זהו הוא התכלית מכל העולם, כי לא יסאר לנו שום דבר רק מה שאנו חוטפין מזה העולם העובר תורתנו ומצותיו יתברך אשר הם חיינו לנצח, ובפרט מי שזוכה לטעום איזה טעם בתורה, ובפרט בחידושי תורה ועצות נפלאות של צדיקי אמת וכו', שזוכה לטעום איזה טעם של הדעת האמתית, הוא רואה בוודאי נפלאות חסדיו וישועתו בכל יום ובכל עת. אבל צריך לידע שאף על פי כן הכל הוא בבחינת וירא את המקום מרחוק וכו', ובבחינת מרחוק ה' נראה לי, מרחוק דייקא, ועל ידי זה דייקא יכול כל אחד כפי דרגתו להתחזק ולהשאר על עמדו בכל עת ובכל מה שיעבור עליו בבחינת ממרחק תביא לחמה, לחמה דאורייתא, שאי אפשר לקבל עצות התורה והעבודה כי אם ממרחק דייקא בחינת שלום שלום לרחוק ולקרוב הנ"ל שצריכין לידע שבכל נקודה ונקודה טובה שהשם יתברך עזרו בגשמיות וברחניות הכל נמשך ובא ממרחק מאד מאד כי לפי גשמיותו הוא רחוק מישועה מאד מאד כמו שכתוב רחוק מישועתי דברי שאגתי, אך רחמי יתברך רבים מאד ומביא לחמו ממרחק מאד מאד, וגם אחר שהביא לחמו של תורה שהיא ישועתו, עדיין הוא רחוק מאד מאד ורק זהו הוא התקרבות, כי ההתרחקות תכלית ההתקרבות וכו' עכ"ל.

ועיי"ש בהמשך הדרוש שמבאר שכל זה מרומז לעניני חנוכה להדליק נר חנוכה איש וביתו והמהדרין והמהדרין מן המהדרין עיי"ש באריכות, כי המכתב הזה נכתב לפני חנוכה בחורף בחדש כסלו וביומא דחנוכה. וע"ע בהל' מתנה היה כע"ז].

ותדע בני חביבי כי החייתני שהוצאת מלבי על הכתב דברים אלו, על ידי עוצם תשוקתך הטובה. כי אם אמנם דיבורים אלו קבועים בלבי מכבר, יותר ממה שכתבתי, וכבר דברתי בהם הרבה. אף על פי כן נתעוררו אצלי מחדש דיבורים אלו. כי אם אמנם אנו מדברים לקיים "בכל יום יהיה בעיניך כחדשים", אך גם דיבורים אלו בעצמן צריכין לכל יתיישנו, וכן לעולם.

דברי אביך המוכרח לסיים, כי זמן מנחה הגיע שתיקן יצחק אבינו. בעל הישועות יזכינו לקיים (בראשית כה, ט) ויצא יצחק לשוח בשדה (עיין ליקו"מ ח"ב סי' א' וסי' י"א, ועיין בסיום מכתב רל"ג), להרבות בשיחה לפני קונו בכל יום ולהתחזק בזה מאד מאד, בכל יום מחדש. ואם בתוך כך בין יום ליום נעשה מה שנעשה, ידע ויאמין כי הדיבור טוב אינו נאבד לעולם, וכד הם גביה איתהפך, ולסתור ולעקור הסכרא של יבשתא היא ח"ו [עיין ליקו"מ ח"א סי' ב' על אמרם ז"ל וסברין יבשתא הוא. כשאנו רואים אורך הגלות ובכל יום אנתנו צועקים אליו ואינם נושעים, ויש מעמנו בני ישראל שטועים ח"ו בלבם שכל התפלות הם לריק, אבל באמת כל התפלות הצדיקים שבכל דור ודור הם מעלים אותם וכו', וסברין יבשתא הוא היינו שהתפלות אינם עושים פירות, אבל באמת אינו כן וכו', וכד הם היינו כאשר יכמרו רחמי גבה אתהפך היינו שיתהפך מדת הדין למדת הרחמים עכ"ל]. ובוה צריכין להתחזק ביותר לקיים כל הנ"ל המרומז בפסוק וירא את המקום מרחוק, והבן בני חביבי היטב.

ושים לבך בפשיטות לכל הנ"ל לקיימם באמת, כל מה שתוכל להתגבר בזה, כי גם עליך בפרטיות האזהרה להתחזק בשיחה הנ"ל, ואם נעשה מה שנעשה לא עליך המלאכה לגמור, אבל אין לך רשות לפטור הימנה (עיין אבות פ"ב מ"ט, מנחות צט: ועיין שיחות הר"ן סי' רס"ט, רפ"ג, ושי"ח), אשרינו שיש לנו כלים כאלה לדבר בהם. כמה וכמה יש לנו להודות על העבר אלו פיננו מלא שירה וכו',

יתר מזה אין פנאי להאריך

דברי איבך

נתן מברסלב

ושלום לכל אנשי באהבה רבה.

סימן רל"ה

בעזרת השם יתברך, אור ליום ג' תקצ"ז לפ"ק, ברסלב

אהובי בני חביבי, באתי לפה זה סמוך, ומידי עברו מביתי מאת ה' היתה סיבה שנודע לי מבית האפסט שמונה שם ארבעים רוביל ס"ג שנשלחו לשם על אדרעס שלך, "איציק שטערין הארץ", ואינו רוצה לתת מידו לשום אדם עד שתבא אתה בעצמך.

ואיני יודע מה זה היו להם ששלחו לנעמרוב על אדרעס שלך, וכפי הנראה המעות נשלח לי מטשעהרין או מקרומיטשאק, על כן ההכרח שתבא לפה אם אפשר ביום מחר מיד מה טוב, על כל פנים תראה לבא ביום ד' אחר קבלת הפאסט, ותבא לפה בזריונות, ומכאן תסע לנעמרוב על הוצאות שלי לקבל המעות, כי מאד מוכרח לי, והפאשטי מייסטטי"ר אמר שישלח המעות בחזרה ח"ו, על כן ההכרח שתבא לפה כנ"ל, ותרוויח שתתראה פנים עמי, גם תראה שיבא עמך ר' גרשון לטובתו כידוע לך [אפשר הכוונה לר' גרשון מטשערין עיין מכתב י"ו, רמ"ב, ואפשר שהוא הגה"צ ר' גרשון חתן המגיד מטירוהויצא זצ"ל]. גדולים מעשי ה' וכל מה דעביד לטב עביד.

דברי איבך

נתן מברסלב

ושלום לכל אנשי באהבה רבה.

סימן רל"ו

בעזרת השם יתברך, יום ד' משפטים תקצ"ז לפ"ק.

בני חביבי.

מכתבך קבלתי עתה, ובדעתי לנסוע אם ירצה ה' ביום ג' תרומה הבאה עלינו לטובה. וסדר נסיעתי תבין מעצמך שעדיין איני יודע בכירור, ומה מצעדי גבר כוננו, הוא ברחמי יולכני לשלום וכו', כי אני סומך עליו ית' לבד בכל תנועה ותנועה, וכל פסיעה ופסיעה. ומן הסתם אראה להודיעך מאומאן, ואם אסע לטשעהרין אודיעך משם בעזרת השם **יתברך** [עיין מכתב סדר נסיעת מוהרנ"ת לטשעהרין, לקרימיטשאק ולאומאן. והנה במשך שנת תקצ"ה ותקצ"ו היה קשה למוהרנ"ת מאד לנסוע כיון שעל כל צעד ושעל עמדו לו המתנגדים ורצו להרע לו, ולפי הנראה באמצע שנת תקצ"ז נחלש קצת ההתנגדות, לכן התחיל מוהרנ"ת לנסוע לאנ"ש, וכן לאומאן]. ור' נחמן מטולטשין יסע עמי עד אומאן אי"ה, ומשם ישוב ברגליו לביתו, ומאתו תדע הכל, וה' הטוב יעשה ויגמור הכל לטובה כרצונו יתברך.

כוונת הערות והציגונים בכדי להבין את המכתב הק', וברצונינו בעו"ה להדפיס כל המכתבים עם הערות כדי לזכות את הרבים, לכן נשמח לקבל באמייל מן הקוראים היקרים "הארות" בין על דברי מוהרנ"ת ובין על דברינו כדי שיצא מתחת ידינו דבר נאה ומתוקן, ויאשר כוונתנו למפרע

למכתבים למערכת, וכן לכתוב מאמרים להופיע בהעט סופר, אן להערות, וכן מי שברצונו שייגע לו העט סופר על יד האימעל, יפנה: **CONGHVPRINTING@GMAIL.COM** או להפעקס: **845.781.6701** להודיעה על מול טוב לאנ"ש, יש לשלוח הודעה (עד יום ג' בשעה: 9:00 בבוקר):

ולבאר הדבר יותר, כי איתא שיש שם היוצא מפסוק אנכי ארד עמך מצרימה כמובא בהתפלות שבספר שערי ציון ובתפלות שאומרים בליל הושענא רבא, שתקנו להתפלל להנצל מכל מיני צרות בכח השם הקדוש היוצא מפסוק זה, והוא השם אמ"י עיי"ש, והוא שמחלקים שלשים אותיות בהפסוק לעשרה עשרה חלקים דהיינו אנ"כ"י אר"ד ע"מ"ך הוא יו"ד אותיות, וכן מצרימה' אנ"כ"י הוא ג"כ יו"ד אותיות ומצטרפים היו"ד האחרונה של תיבת אנכ"י עם אותיות שלאחריו א"ע"ל"ך ג"ם ע"לה, ומכל אלה האותיות יוצא השם אמ"י, שמחשבים האותיות כזה אנכ"י ארד עמך מצרימה ואנכ"י אעלך גם עלה ר"ת אמ"י עיי"ש.

והמשים לב יוכל להבין מהשם הקדוש הזה רמז נפלא להתחוק תמיד להיות מצפה לישועה גדולה בכל אשר יעבור עליו, כי הפסוק נחלק לג' חלקים שעובר על כל אחד מישאל שהם ירידה לתוך גלות הנפש, והגלות בעצמה, והעליה מתוך הגלות, וצריכין לידע ולהאמין שגם בעת הירידה בעצמה השם יתברך עמו בבחינת הכתוב אנכי בעצמי בכיכול ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך שרמזו בספרי קודש על גלות הנפש שכל העליות והירידות העוברים על איש ישראל העיקר הוא ההתחזקות שצריכין להתחזק מאד מאד בתוך ההתגברות מירידה עד שכמעט כמעט ח"ו אפס תקוה דייקא משם ירחם עליו השם יתברך וישיעו ויקרבו אליו כי לא יטוש ה' את עמו (תהלים צד, יד), כמו שכתב (שם שם, יח) אם אמרתי מטה רגלי חסדך ה' יסעדני, וכתבי (איכה ג, יח) ואומר אבד נצחי ותוחלתי מה' זאת אשיב אל לבי על כן אחיל חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמי וכו' וכן בפסוקים רבים ובמדרשי רז"ל שדייקא כשישראל הם בתכלית הדחוקות והצרה ח"ו אז דייקא יש סבר ותקוה לישועה גדולה, וכמו שדרשו במדרש (שמור פ'א ס' ט') על פסוק ועלה מן הארץ דייקא וכו', וכן הוא בפרטיות בכל אדם ובכל זמן שהשם יתברך מהפך המכה לרפואה כמו שדרשו ז"ל.

וזהו שאנכי הראשון בהפסוק מרמז על הירידה לתוך הגלות, ואנכי הב' מרמז על העליה מתוך הגלות, אך גם בשעת הגלות והירידה מיד מתחיל צמיחת קרן ישועה, כי הדרך של הסטרא אחרא הוא שבעת ירידות הגלות קודם העליה מתחיל להתגבר ביותר, כדרך שני אנשים הנלחמים זה בזה כשוראה שהאדם מתגבר כנגדו אזי הוא מתחזק נגדו בהתגרות והתגברות יותר, וכמו שרואין היום שהוא עיקר תוקף מרורית הגלות מחמת שהוא עכשיו זמן עיקבות משיחא והשם יתברך מצפה בכל יום למהר לגאלינו, על כן מתגבר ביותר בכלל ובפרט, וזה מרמז שהחלק הב' מרומז בתיבת מצרימה ואנכ ע"ד היוד האחרונה, והיו"ד הזה מונין אותו הן לחלק הגלות והן לחלק הגאולה האחרונה לאנכי אעלה, כי עיקר המלחמה הוא אודות היו"ד הזה, כי במלת אנכ"י אעלך גם עלה משם מתחיל צמיחת קרן ישועה, ותיכף כשמתחיל הישועה איז הסט"א והבעל דבר מתגברין להעלים גם זאת, ורוצים לתפוס היו"ד האחרונה בתוך הגלות, ומגודל התגברותם מעלימים ומסתירין הכל עד שכמעט אפס תקוה ח"ו לולא ה' עזרתה לנו, כי הם מתפשטין ביותר כמו"ש רבינו'ל (בליקו"מ פ"א ס' פ"ח וס' ר"ח) ע"פ (תהלים לו, לב) צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו עיי"ש, וזה סוף היו"ד האחרונה של ואנכי השני השייכה באמת לחלק הג' ומצטרף לתיבת אעלך גם עלה לרמז שכשמתפשטין גם על ואנכ"י ורוצים להעלים הצמיחת קרן ישועה, השם יתברך לא יעזובנו בידו כי יוד אחות בעקב עשו כתיב (בראשית כה, כו) ופרש"י שאינו מספיק לגמור המלכות עד שבא יעקב ונוטלה הימנו וכו'. ואם תדקדק יותר תראה שהאל"ף מהשם הקדוש הנרמז במלת אנכ"י הראשון יש לו ג"כ השייכות להעליה הנרמזת באות יו"ד במלת אנכ"י השני שהמלה אנכ"י הוא גם אנכ"י בסוף ודוק, וכל זה להודיע ולהורות שגם בתחילת הירידה לתוך הגלות ובהתחלת הגלות תיכף עמדה לנו היו"ד הנ"ל משם העליה והיא בעצמה עמדה לנו בהתחלת הירידה והגלות בעצמה לשמרינו ולהצילנו שלא נשתקעו שם ח"ו, כי השם יתברך מגיד מראשית אחרית וכו' ע"כ. ועיי"ש עוד באריכות]. **ותבין נפלאות ה', והעיקר שתבין מכל זה לעצמך בבחינת נר חנוכה לכל אחד ואחד להמהדרין** (שבת כא, א.) [ענין נר חנוכה איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד, והמהדרין מן המהדרין מוסף והולך בכל יום, עפי' מוסר הנ"ל, מבואר שם בהל' שילוח הקן בליקוטי הלכות אות ח' ואת' ט' באריכות, ונראה שלוח כיוון מוהרנ"ת ז"ל כאן]

שיעורים אויף אידיש אין ספר ליקוטי מוהר"ן !

לימוד ספה"ק ליקוטי מוהר"ן בכל יום

מען קען הערן אויף "אוצרות ברסלב" יעדן טאג א
עמוד בספה"ק ליקוטי מוהר"ן

718-855-2121

געלערנט "אויף אידיש" מיט א קלאהרין הסבר, לויט די
מפורשים און לויט ווי עס איז מבואר אין ליקוטי הלכות
חזקו ואמנצו אחוי ללמוד ספריו "בכל יום", ולעיין ולחפש בהם למצוא בהם
בכל פעם עצות להציל נפשכם (ע"ל"ת מכתב ש"א)